

N:o 69.

Af herr **A. Wiklund**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i värnpligtslagen i fråga om värnpligtiges mönstring i hemorten m. m.

Uti 32 § värnpligtslagen den 5 juni 1885, sådant detta lagrum lyder enligt Kongl. Maj:ts nådiga förordning den 6 december 1886 och Kongl. Maj:ts förnyade nådiga förordning den 22 december 1892, föreskrifves, att de till beväringens så väl första som andra uppbåd hörande värnpligtige, som icke under årets lopp varit inkallade till tjänstgöring, skola undergå mönstring kompanivis eller, då kompaniöfverensynsvidsträckthet dertill föranleder, socknevis. Från inställelse vid dylik mönstring äro befriade: de å sjömanshus inskrifne, och öfrige värnpligtige, hvilka till befälet lemna tillförlitlig uppgift om sin bostad. Denna uppgift skall fullständigt angifva beväringensmans bostad efter den 28 oktober det år, mönstringen eger rum, äfvensom för beväringensman af andra uppbådet, hvilken efter föregående års mönstring inflyttat inom kompaniöfverensynsvidsträckthet, han förut tillhört, samt, der uppgifter meddelas skriftligen, vara bestyrkt af prest i församlingen eller annan tjänsteman eller af ordföranden i kommunalstämma, kommunalnämnden eller stadsfullmäktige. Senast å mönstringsdagen skall uppgiften hafva kommit kompaniöfverensynsvidsträckthetsbefälhafvaren till handa.

Vid 1894 års riksdag väcktes i Andra Kammaren en motion, n:o 66, och beslutade med anledning deraf Riksdagen att i skrifvelse till Kongl. Maj:t begära sådan ändring uti värnpligtslagen, att här förutnämnda årligen återkommande mönstringar skulle helt och hållet upphöra, men Kongl. Maj:t förklarade, efter att hafva infordrat yttrande från t. f. chefen för generalstaben, att Riksdagens skrifvelse icke skulle till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Om sålunda för närvarande ringa eller ingen utsigt finnes för att dessa mönstringar i den närmaste framtiden kommer att upphöra, så kvarstår så mycket mera behovet af förenklade bestämmelser i fråga om de värnpligtiges inställelse.

På grund af ofvan angifna § 32 eger den värnpligtige rätt att, i stället för personlig inställelse, vid mönstringen lemna skriftlig uppgift om sin bostad. Otvifvelaktigt lär väl detta medgifvande vara stipuleradt till åstadkommande af lättnader för sådana värnpligtige, hvilka äro boende långt ifrån den plats, der mönstringarne hållas, och då dessa endast kunna anses påbudna för att utröna de värnpligtiges bostad, måste också för vederbörande vara likgiltigt, om den värnpligtige inställer sig personligen eller aflemnar bostadsuppgift. Emellertid skola dessa uppgifter, der de meddelas skriftligen, vara bestyrkta antingen af prest i församlingen eller annan tjänsteman, ordförande i kommunalstämma, kommunalnämnden eller stadsfullmäktige, och då uppgifterna skola angifva beväringmans bostad efter den 28 oktober det år, mönstringen eger rum, samt då enligt ofvan åberopade Kongl. Maj:ts förnyade nådiga förordning mönstringarne med beväringen af kompaniområdesbefälhafvaren årligen skall förrättas under tiden mellan den 25 november och december månads utgång, är det ej synnerligen lång tid, som beväringmannen har att af vederbörande förskaffa sig intyg om sin bostad.

Om äfven nu kan förutsättas, att mönstringarne, der kompaniområdena äro vidsträckta, hållas socknevis, är det likväl för den värnpligtige oftast förenadt med ganska stora besvär och svårigheter att förskaffa sig intyg af vederbörande om sin bostad. Mången gång är, då dessa personer vanligen äro boende i den centrala delen utaf socknen, det lika besvärligt för den värnpligtige att förskaffa sig intyg om tillförlitligheten af sin uppgift som att personligen infinna sig vid mönstringen. Detta förhållande är så mycket mera känbart, der socknarne äro stora till arealen, men det oaktadt glest befolkade, hvilket synnerligen gäller för Norrland. En stor del värnpligtige hafva der att tillryggalägga en väglängd af ända till 5 å

10 mil, och gäller detta antingen de skola iakttaga personlig inställelse vid mönstringen eller de skola af vederbörande förskaffa sig intyg om tillförlitligheten af sin uppgift. Svårigheterna härutinnan vålla därför, att det stora flertalet värnpligtige ännu alltjemt vid ifrågavarande mönstringar iakttaga personlig inställelse och att endast ett mindre antal af dem begagna sig af det i förenämnda § lemnade medgifvandet att i stället för personlig inställelse aflemna bostadsuppgift.

Det vill därför synas, som denna rätt att lemna intyg om de värnpligtiges bostad lämpligen kunde utsträckas äfven till ledamot af kommunalnämnd eller nämndeman. Dessa äro vanligen boende i olika delar af kommunen och lära väl bättre än t. ex. en kommunalstämmans ordförande kunna lemna tillförligt intyg om närboende värnpligtiges bostad.

Beträffande åter sådana beväringmän, som äro egare af jordbruksfastighet, hvilken de bebo och bruka, torde det väl icke utan skäl kunna ifrågasättas, huruvida den uppoffring af en mer eller mindre dyrbar tid, som dessa måste göra för att bevista mönstringarne, kan motsvaras af några så stora fördelar med afseende på kontrollen af deras vistelseort, att ej dessa personer böra befrias från inställelse vid mönstringarne. Förhållandena äro helt annorlunda med sådana personer, som äro fastighetsegare, än hvad de äro för personer, hvilka äro i saknad af sådan, ty under det att de senare ofta göra ombyte af vistelseort, blifva de förra vanligen under längre tid bosatta å sin förvärfvade fasta egendom. Skyldigheten vare sig till inställelse vid mönstringen eller till aflemnande af bostadsuppgift synes mig därför för sådana personer vara helt och hållet öfverflödig.

Skulle en förändring uti ofvan anförda lagrum, i det syfte jag antydt, komma till stånd, är jag förvissad om, att en afsevärd lättnad skulle derigenom beredas de värnpligtige, en mer eller mindre dyrbar tid inbesparas, ett större antal unge män, hvilka vid dylika tillfällen ofta mer än nödigt är fördröjas vid krogar och öltskänkningsställen, ej behöfva samlas, en lika stor trygghet för reda och ordning angående de värnpligtiges bostad erhållas samt, efter hvad det vill synas, medvetandet hos de värnpligtige, att de äro fosterlandets försvarare, i lika hög grad bibehållas.

På grund af hvad jag nu i korthet anført, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla dels om framläggande af förslag till sådan ändring uti värnpligtslagen den 5 juni 1885, att egare

af jordbruksfastighet, hvilken de bebo och bruka, måtte befrias så väl från inställelse vid mönstring som ock från aflemnande af bostadsuppgift, dels ock om sådan ändring uti ofvan åberopade förordning den 6 december 1886 och förnyade förordning den 22 december 1892, det rätten att lemna intyg om värnpligtiges bostad äfven må utsträckas till ledamot af kommunalnämnd eller nämndeman.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 25 januari 1898.

Ad. Wiklund.

Häruti instämma:

N. Boström.

J. A. Lundström.

Joh. Nilsson.

L. Dahlstedt.